

Od autora

Karnawał i teatr mają ze sobą wiele wspólnego, ale to nie powinowactwo i wzajemne zależności zadecydowały o połączeniu w jednym tomie szkiców poświęconych obu tym formom widowisk kulturowych. Zebrane tu teksty dotyczą zresztą nie tylko konkretnych przejawów praktyk karnawałowych lub teatralnych, parad ulicznych czy przedstawień, ale też – a może przede wszystkim – sposobów badania jednych i drugich. Karnawał oraz teatr od lat stanowią przedmiot moich zainteresowań naukowych i niniejsza książka daje temu świadectwo. Postrzeganie teatru w kontekście kulturowym i komunikacyjnym – a takie jest mi najbliższe – pozwala na podobne traktowanie karnawału; obie te formy ludzkiej aktywności artystycznej i społecznej mogą być przecież analizowane za pomocą podobnych narzędzi. Należy jedynie poszerzyć spojrzenie na teatr o perspektywę antropologiczną i kulturoznawczą, a karnawał widzieć nie tylko w tradycyjnym horyzoncie etnograficznym, lecz także w kontekście antropologii widowisk. Połączenie opcji teatrologicznej z karnawalistyczną wydaje się właściwie dość oczywiste, ale ciągle zdarza się stosunkowo rzadko.

Obszerniejsze monografie pisuje się co jakiś czas, codzienność naukową wypełniają studia, szkice, wykłady i referaty konferencyjne, które zapowiadają pewne tematy, formułują hipotezy, sprawdzają je w różnych uwarunkowaniach, z wielu stron naświetlają pokrewne zagadnienia, rozwijają szczególnie intrygujące wątki, pozwalają na realizację indywidualnych zainteresowań i możliwości, a czasami dopowiadają coś, na co zabrakło miejsca w monografii. Zgromadzone tu teksty są świadectwem naukowej codzienności ich autora z ostatnich kilku lat.

Większość była wcześniej drukowana w czasopismach (niekiedy tylko zagranicznych) lub książkach zbiorowych, ale wszystkie zostały zmienione, poszerzone i zaktualizowane na użytek obecnej publikacji (o szczegółach informuje nota zamieszczona na końcu książki). Symetria tematyczna – sześć szkiców poświęconych karnawałowi i również sześć teatrowi – ujawniła się przypadkowo dopiero w momencie konstruowania ostatecznego spisu treści – ale jest przecież znamienna.

Trudno mi komentować wybór, jakiego dokonałem, i opatrywać każdy tekst objaśnieniami. Zestawienie w jednym tomie takich szkiców, jak na przykład *Teatr Narodowy im. Leona Schillera* oraz *Parada masek*, nie jest jednak, wbrew pozorom, przypadkiem – pierwszy stanowi zapowiedź planowanej przeze mnie monografii Teatru Narodowego w okresie dwudziestolecia międzywojennego, a drugi wskazuje drogę do większej rozprawy o masce karnawałowej. Studium *Karnawał jako przedmiot badań* oraz szkice *W stronę teatrologii kulturowej* i *Cezura? Teatrologia w Polsce po roku 1989* są z kolei świadectwem podejmowanej przeze mnie już niejednokrotnie refleksji nad sposobem prowadzenia badań dawniej i dziś, zarówno nad karnawałem, jak i nad teatrem. W tę problematykę wpisuje się również komparatystyczny artykuł *Teatrologia/Theaterwissenschaft: spotkania – skrzyżowania – rozstaje*. Są to – co odnosi się do całego spisu treści – po prostu moje tematy. Mam nadzieję, że Czytelnik okaże dla nich zainteresowanie.